

П.Д. Біленчук, канд. юрид. наук, доцент
Ю.О. Шульга, лаборант

Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ЗАСОБИ ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ В УКРАЇНІ

Останніми десятиліттями в педагогіці, дидактиці, наукознавстві невинно зростає рівень вивчення та практичного застосування різноманітних інновацій в юридичній освіті, правничій науці і практиці правосуддя та судочинства. Адже завдяки результатам прогресивних досліджень, що масово проводяться вченими юристами України, Європи та світу в цілому, можна зробити висновок про те, що новітні інноваційні технології в сучасному світі здатні суттєво змінити наше уявлення про способи, методи і засоби навчання та виховання людини, яка перебуває в освітньому середовищі та сфері практичної діяльності.

Сучасні інноваційні засоби і технології, які ґрунтуються на нових методологічних засадах, відкривають перед суспільством велику кількість додаткових можливостей у різних сферах життя, зокрема правовому, економічному, культурному, соціальному тощо.

Вже понад п'ятдесят років наше суспільство розвивається в умовах автоматизації, комп'ютеризації, інформатизації, але аналіз сучасного стану правової освіти в Україні та у світі в цілому, дозволяє зробити висновки, що на цьому важливому терені настала "освітня криза", оскільки вона є частиною старої освітньої номенклатури і не встигає за сучасною інформаційною добою, потребами реального електронного освітнього простору.

"Інформаційне соціально-комунікаційне суспільство", а в даний час і "електронне суспільство" висуває нову освітню ідею і потребує формування нової креативної фази в історичному розвитку передових країн на основі використання сучасних засобів пізнання: онлайн-курсів, інтерактивних методик, ноотехнологій і грид-технологій. Тобто, не прихід "постіндустріального" суспільства, а створення нового соціального зразка, що є результатом "другої індустріальної революції", яка в основному ґрунтується на мікроелектронній технології, ноотехнології та грид-технології. Сьогодні спостерігається зростаюча кількість людей, яка в зв'язку з розвитком трансформаційних інноваційних процесів, втягується в безпрецедентне розмаїття інформаційно-орієнтованих типів і сфер освітньої, наукової і праксеологічної діяльності. Техно-

логічно наукові й технічні працівники збирають і продукують інформацію, менеджери й фахівці опрацьовують її, викладачі й працівники соціально-комунікаційної індустрії поширюють її в освітній простір, наукову діяльність і практику. Фактично цей процес “інформатизації” не залишає недоторканою жодну сферу соціальної активності: від повсякденного життя до міжнародних відносин та від сфер дозвілля до виробничих відносин [2; с. 362].

Деякі вчені, такі як Е. Гідденс, Ю. Хабермас, Г. Шиллер вважають, що становлення та розвиток інформаційного суспільства пов’язаний не лише з технологічним розвитком та збільшенням кількості оброблюваної інформації, що використовує суспільство, а з новою якістю та характеристикою цієї інформації.

В даному дослідженні вважаємо за необхідне всебічно дослідити та проаналізувати якісно нові креативні підходи до тенденцій розвитку процесу навчання, виховання і реального стану сучасного інституту освіти в нашій державі.

На нашу думку, необхідною умовою подальшого розвитку автоматизації, комп’ютеризації, інформатизації суспільства є соціально-комунікаційна інформатизація правової освіти на основі використання дистанційного і онлайн навчання в школах, юридичних вузах, центрах перепідготовки і підвищення кваліфікації юридичних кадрів тощо. Очевидним є факт, що в даний час необхідно змінити і якісно реформувати вітчизняну систему правової освіти і впровадити у сферу її діяльності новітні інтерактивні методики BEEZONE-технології, ноотехнології, грид-технології, інформаційні та телекомунікаційні технології в освітнє середовище, наукову діяльність і практичну сферу. Це обумовлено тим, що саме ці новітні ідеї, інновації, засоби, методи, методики BEEZONE-технології, ноотехнології і грид-технології стануть основою розвитку інтелектуального потенціалу нації в XXI сторіччі та сприятимуть подальшому прогресу, розвитку практичної, наукової та освітньої сфери.

Водночас беззаперечним є той факт, що під поняттям “інформаційні технології” слід розуміти сукупність засобів, методів та способів, які використовуються для пошуку збору, обробки, оцінки та передачі інформації, а також для отримання в результаті цієї діяльності якісно нової інформації про певний процес, явище, подію тощо.

Вважаємо, що впровадження нових інформаційних технологій в освітній процес юридичних вузів, з урахуванням особливостей сучасного стану технологій навчання та виховання, є необхідною умовою

для подальшого розвитку інституту юридичної освіти в Україні, створення єдиної відкритої освітньо-наукової системи поширення правових знань.

В даний час сучасні освітні технології є одним із головних елементів системи юридичної освіти, оскільки вони безпосередньо спрямовані на досягнення головної мети: навчання і виховання. Відомо, що під освітніми технологіями розуміють як безпосередню реалізацію навчальних планів і навчальних програм, так і процедуру, технологію передавання студенту системи юридичних знань, а також використання методів і засобів для створення, збирання, передавання, збереження і оброблення інформації в конкретній галузі правничої освіти, юридичної науки, практики конституційного, цивільного, господарського, адміністративного, ювенального, кримінального судочинства. Д. Лайон справедливо зазначає, що в даний час наука накопичила величезний досвід з передавання знань від викладача до студента, створення новітніх технологій освіти, навчання і виховання, а також з побудови їх моделей [3].

Разом із тим сучасні технології, які використовуються в юридичній освіті, значно посилюють мотивацію навчання студентів, сприяють розвитку методологічного креативного мислення, використанню великої кількості різноманітних технічних засобів і методів пізнання тощо. Такою інновацією в освітньому просторі є дистанційне і віртуальне онлайн навчання, яке здатне забезпечити сучасні вимоги та потреби освітньої системи і освітнього простору.

Здійснивши всебічний аналіз сучасного освітнього проекту, В.А. Ясулайтіс справедливо зазначає, що упродовж останніх десятиріч світове співтовариство охоплене процесом інформатизації, який пов'язаний практично з усіма сферами людської діяльності, включаючи й освіту. Завдяки новим інформаційним технологіям виникла нова — дистанційна — форма навчання (ДН), що синтезує, інтегрує, узагальнює багаторічний досвід використання та впровадження як новітньої, так і заочної форми навчання, яка була широко розвинена у нашій державі.

Окрім того, ДН адаптує в собі кращі зразки, ознаки, риси як новітніх, так і традиційних форм навчання (очної, заочної, екстернату) і добре з ними інтегрується. Існує думка, що всі відомі форми навчання зіллються у перспективі в одну з перевагою характеристик сучасного ДН. Саме тому дистанційне навчання часто називають основною, базовою формою навчання, яка буде здійснюватися у ХХІ столітті.

ДН як нова форма навчання передбачає також і нову форму реалізації освіти — дистанційну. ДН не може бути зовсім автономною

системою, оскільки має ті ж цілі, що й очне, і засноване на відповідних державних стандартах, встановлених для тих чи інших спеціальностей, курсів, дисциплін. Дистанційне та традиційне навчання при однаковому змісті відрізняються формами подачі матеріалу, технологією взаємодії викладача та студентів. Методи, засоби, організація навчального процесу в дистанційній формі зумовлені специфікою використовуваної технологічної основи (самостійних комп'ютерних телекомунікацій, системних комп'ютерних телекомунікацій, які реалізуються у комплексі з друкованими засобами, компакт-дисками, кейс-технологіями тощо). Дистанційному та традиційному навчанню властиві одні й ті ж педагогічні та дидактичні принципи організації освітнього процесу (науковість, системність і систематичність, активність, диференціація та інтегралізація тощо), але в ДН вони реалізуються за допомогою спеціальних способів, зумовлених специфікою ДН та наявними потужними можливостями інформаційного середовища Інтернет [6; с. 5].

Таким чином, дистанційне навчання — це така організація освітнього процесу, при якій основною є самостійна робота людини, що навчається. Сутність цього виду навчання полягає у використанні сучасних дистанційних технологій, що застосовуються для подання лекційного матеріалу та практичних робіт тощо. Серед цих технологій найвагомішими на даний час є: мультимедійні демонстраційні досліди; ілюстративні аудіо- та відео- матеріали; бази даних та знань; міжнародні стандарти та системи; он-лайн відео конференції, відеосемінари (відео-конференції і відеосемінари в реальному часі) [4; с. 268].

В дистанційному навчанні широко використовуються сучасні автоматизовані банки даних (електронні бібліотеки), комп'ютерні системи, інтерактивні інформаційні технології (ноотехнології, грид-технології).

Цікавий досвід використання дистанційного навчання накопичений в Україні. Так, наприклад, В.А. Ясулайтіс узагальнив багатолітній досвід використання інформаційних технологій в Міжнародній академії управління персоналом (МАУП), який приведений нижче [6, с. 6].

Практика показує, що інформаційні технології використовуються у дистанційному навчанні в МАУП таким чином: по-перше, для розміщення основного навчального матеріалу: а) розміщення опорного конспекту; б) відеокасети; в) електронних підручників із засобами мільтимедіа; г) електронних бібліотек; д) телебачення (МАУП, використовує приватні і національні канали); по-друге, для взаємодії викладача і студента: а) спілкування (форуми, дискусії, ...); б) електронна пошта; в) телеконференція on line та off line; г) відео конференція з голо-

совим зворотнім зв'язком; д) двостороння відео конференція; по-третє, для забезпечення самостійної роботи студентів, розміщення результатів їхньої роботи: а) самостійна робота; б) користування друкованими матеріалами; в) робота з електронними підручниками-тренажерами; г) розміщення результатів роботи у засобах телекомунікації; д) участь у конференціях; ж) використання послуг електронних бібліотек; по-четверте, з метою контролю рівня знань і умінь студентів: а) тестування; б) іспити (звичайні та за допомогою телекомунікаційних засобів); в) поточні завдання, курсові та дипломні роботи.

Узагальнений досвід дистанційного навчання в МАУП показує, що засвоєння нового матеріалу відбувається з допомогою лекційних, практичних та лабораторних робіт, самостійного опрацювання лекційного матеріалу, що подаються у вигляді: електронних підручників за матеріалами лекцій; електронних методичних розробок для підготовки до семінарів та практичних занять; електронних лабораторних практикумів; комп'ютерних тренажерів [4; с. 268].

На нашу думку, перелік найвагоміших новітніх дистанційних і віртуальних онлайн технологій в сучасній освіті можна продовжувати, адже цей список дуже широкий, і до таких технологій ми відносимо всі можливі сьогодні інтерактивні способи, методи і засоби, що використовуються для отримання студентами нових знань; різні технічні засоби, що дають змогу студентам краще сприймати нову інформацію; останні доробки вітчизняних і зарубіжних вчених для кращого засвоєння отриманих знань тощо.

Сьогодні серед дослідників ще не існує єдиного поняття, визначення сутності відкритого та дистанційного навчання (ДН). Скоріш за все, існує багато підходів до визначення і тлумачення даного терміну. Відомо, що саме поняття "дистанційне навчання" було сформульоване такими вченими, як М. Томпсон, М. Мур, А. Кларк, і Д. Кіган. Кожен з цих авторів підкреслював окремий аспект цього методу. Але лише Десмонд Кіган зробив спробу гармонійно поєднати більшість визначень і на цій основі сформулював такі важливі особливості характеристики дистанційного навчання:

- поділ викладача та студента в часі або просторі, або ж і в часі, і в просторі одночасно;
- визнання навчальним закладом: процес навчання визнається або сертифікується якою-небудь освітньою установою або організацією. Такий тип навчання відрізняється від самонавчання — власними силами, без офіційного визнання з боку навчального закладу;

- використання значної кількості технічних засобів (друкарських, аудіо- та відеозаписів або комп'ютерів), що об'єднує вчителів та студента і забезпечує донесення змісту навчального курсу до користувача;
- використання специфічних учбових програм та матеріалів. Навчальні програми курсів дистанційної освіти звичайно перед використанням проходять попереднє тестування та апробацію фахівцями-методистами дистанційної освіти;
- двостороння комунікація, що уможливорює взаємодію студентів і тьюторів (персональних викладачів) і відрізняється від пасивного сприйняття трансльованої через мережі віщання інформації. Комунікація може бути синхронною або асинхронною;
- можливість очних зустрічей для проведення тьюторіалів (семінарів з особистим викладачем), взаємодії учнів один з одним, занять у бібліотеках, проведення лабораторних або практичних сесій;
- індустріальна організація: це означає, що при проведенні великомасштабного відкритого та дистанційного навчання має місце поділ праці, різні завдання доручаються різним співробітникам, які разом працюють у команді розроблювачів курсу;
- майже повна відсутність постійних навчальних груп протягом усього навчального процесу. При дистанційній освіті відбувається навчання “поодиноці”, що створює можливість для персональних (індивідуальних) дидактичних зустрічей [5].

В зв'язку з цим Р. Ленем зазначає, що студенти, яких ми навчаємо, більшу частину того, що їм доведеться у своєму житті написати, і велику з того, що вони прочитають, побачать на електронному екрані. Вони житимуть — уже живуть — у світі електронного тексту.

Минулі десять років принесли абсолютно надзвичайні зміни в цьому відношенні. Уже сьогодні обидві основні професії — медицина і юриспруденція — зараз залежать від електронних баз даних [1; с. 153].

Водночас, як вказує В.А. Ясулайтіс, з одного боку, дистанційне навчання має свою специфіку і виходить за рамки базового традиційного, включаючи додаткове навчання і все, що з ним пов'язане (підвищення кваліфікації працівників різних спеціальностей, державних службовців, реалізація в суспільстві неперервного удосконалення освіти громадян). З іншого — ДН варто розглядати як складову загальної системи освіти, причому неодмінно системи безперервної освіти, враховуючи наступність її окремих ланок.

У наш час усі етапи ДН базуються на застосуванні нових інформаційних технологій. Основними напрямками їх використання на етапах підготовки курсів ДН викладачем є: взаємодії викладача і студента у процесі навчання і під час самостійної роботи студента; проведення контролю засвоєння навчального матеріалу вказані нижче [6; с. 6–7].

Алгоритм використання інформаційних технологій у дистанційному навчанні наступний:

1) Розміщення основного навчального матеріалу (Розміщення опорного конспекту; Відеокасети; Електронні підручники із засобами мультимедіа; Електронні бібліотеки; Телебачення (МАУП, приватні і національні канали).

2) Взаємодія викладача і студента (Спілкування (форуми, дискусії...); Електронна пошта; Телеконференція on line та off line; Відео конференція з голосовим зворотнім зв'язком; Двостороння відео конференція).

3) Самостійна робота студентів, розміщення результатів роботи: Самостійна робота; Користування друкованими матеріалами; Робота з електронними підручниками тренажерами; Розміщення результатів роботи у засобах телекомунікації; Участь у конференціях; Використання послуг електронних бібліотек.

4) Контроль рівня знань і умінь студентів (Тестування; Іспити (звичайні та за допомогою телекомунікаційних засобів); Поточні завдання; Курсові та дипломні роботи).

Україна теж не стоїть осторонь світових тенденцій розвитку електронного середовища і прагне впроваджувати в освітній процес сучасні інформаційно-комунікаційні технології, зокрема, у 2004 році в Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка було створено проєкт Програми розвитку ООН (ПРООН) “Зміцнення Освітнього Потенціалу Київського національного університету імені Тараса Шевченка”, а також відбулося відкриття Регіональної Академії Інформаційних Технологій в Освіті (РАІТО). Ця подія викликала велику зацікавленість і інтерес викладачів, науковців, студентів, оскільки було створено та вдосконалено новітню комп'ютерну мережу, електронну бібліотеку, що дозволяє викладачам і студентам знайти необхідну інформацію, не виходячи з комп'ютерного класу. Для реалізації цього проєкту були створені викладачами електронні підручники, мультимедійні навчальні посібники, курси лекцій тощо.

Вважаємо, що одним з пріоритетних напрямів розвитку дистанційного і віртуального онлайн навчання є широке використання всесвіт-

ньої мережі Інтернет при наданні освітніх послуг студентам (бакалаврам, спеціалістам, магістрам), аспірантам і докторантам.

Ці міркування підтримує також і В.А. Ясулайтіс, який справедливо вказує, що використання Інтернет-технологій зумовило революційний прорив у системі освіти всіх країн і особливо в дистанційному і онлайн-навчанні. Технічні, організаційні та інформаційні можливості Інтернету надали системі ДН багато нових дидактичних властивостей, як-от:

- оперативна передача на будь-якій відстані інформації будь-якого обсягу, будь-якого різновиду (текстової, графічної, візуальної, звукової, статичної, динамічної тощо);
- оперативна зміна інформації через мережу Інтернет з будь-якого робочого місця відповідно до наданих адміністратором прав;
- необмежений термін зберігання інформації в комп'ютері, можливість її редагування, обробки, друкування тощо;
- широкі можливості спілкування викладача зі студентами за допомогою мультимедійних засобів;
- доступ до різних джерел інформації, насамперед до Web-сайтів, віддалених баз даних, баз знань, матеріалів конференцій, можливість оперативної роботи з цією інформацією;
- можливість організації електронних конференцій, наукових семінарів, круглих столів, у тому числі в режимі реального часу, комп'ютерних аудіо- та відео конференцій;
- можливість оперативного діалогу викладача зі студентами та студентів між собою;
- можливість запити інформації з будь-якої проблеми через електронні конференції;
- можливість перенесення отриманих матеріалів на дискету, власні носії, друкування їх і робота з ними в зручному режимі.

Створення в Міжрегіональній академії управління персоналом і Президентському університеті власних інтегрованих інформаційних структур зменшує часові, просторові, фінансові обмеження поширення інформації, що суттєво сприяє розвитку системи освіти [6; с. 9–10].

Вище викладене дає підстави для таких висновків:

1. Головною метою даного проекту є відкриття нових можливостей для наукової, дослідницької, конструкторської роботи, виховання та навчання, а також надання високоякісних освітніх послуг сучасними закладами освіти студентам та фахівцям освітнього простору, а також сприяння розвитку новим стратегіям освіти, електронному та дистан-

ційному онлайн-навчанню за допомогою інформаційних та телекомунікаційних інтерактивних технологій у системі вищої освіти України.

2. Сьогодні форма дистанційного навчання існує майже в усіх університетах Європи, світу і України в тому числі, але перспектива її розвитку залежить від реалізації ряду управлінських, організаційних, фінансових, кадрових проблем, а тому потребує проведення і вирішення ряду доктринальних заходів, спрямованих на її вдосконалення, зокрема таких:

- вивчення європейського і світового досвіду з метою широкого впровадження та удосконалення дистанційної і онлайн-освіти в Україні;
- впровадження новітніх цільових програм щодо удосконалення сучасної системи освіти;
- проведення досліджень з актуальних проблем дистанційного і онлайн-навчання в юридичній освіті;
- забезпечення відкритості інформації та доступності до електронних баз даних, баз знань, зокрема електронних бібліотек, інших електронних методичних розробок та інтелектуальних ресурсів;
- розробка та впровадження в освітній простір відповідної нормативно-правової бази.

3. З метою підготовки висококваліфікованих кадрів правничої професії доцільно освітні програми дистанційного та онлайн-навчання поділити на три основні пріоритетні напрями:

- перший, це дослідницький, який передбачає поглиблення освітньої діяльності і наукових досліджень в одній з професійно-орієнтованих наукових дисциплін;
- другий напрямок — професійний, який передбачає розвиток та формування професійних юридичних знань в окремо обраній галузі (конституційного права, цивільного права тощо) і набуття практичних управлінських навичок;
- і третій напрямок — кар'єрний. Даний напрямок передбачає формування теоретичних знань і практичних умінь та навиків для кар'єрного зростання та підготовки до управлінської державотворчої діяльності.

В даний час нашим творчим колективом в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка проводяться комплексні наукові дослідження, направлені на розвиток дистанційної віртуальної онлайн-освіти. В зв'язку з цим проводиться розробка наступних творчих проєктів:

- здійснюється впровадження Лісабонської стратегії забезпечення якості вищої освіти в контексті Болонської декларації [7; с. 22–24];
- ведеться розробка і забезпечується формування нових юридичних спеціалізацій, нових навчальних дисциплін, нових курсів та спецкурсів, заняття, по яких планується проводити з використанням засобів дистанційного віртуального онлайн-навчання [8; с. 7–12];
- у 2002–2012 навчальних роках здійснили розробку, провели пілотажне дослідження і організували експериментальну апробацію в навчальному процесі юридичного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка і Навчально-наукового інституту підготовки слідчих та криміналістів можливостей новітньої інтерактивної методики “V3 — Юлій Цезарь” і “Сократ” для удосконалення організації проведення навчальних занять з курсу “Криміналістика”, “Теорія судового пізнання”, “Судова експертологія” [9; с. 17–22].

Щодо принципів побудови юридичної освіти в Україні, як зазначає О. Вінгловська, то тут треба брати до уваги не лише загальні цінності (ідеальні стандарти), але й основні засади внутрішньої політики всього університету, імперативи дослідницьких і практичних дій. Це зумовлює необхідність визначення “векторних стратегій розвитку”, а саме — сукупність відкритих напрямків, за якими й організується цілеспрямований поступ. Це обумовлює необхідність виділення п’яťох ключових принципів, які визначають стратегічні вектори розвитку і виходять з того, що юридична освіта має перетворюватися із замкнутої професійної системи на відкриту систему із додатковими стимулами. До них відноситься відмова від жорстких освітянських стандартів на користь безперервних інновацій; акцент на пріоритеті вкладення в людський капітал, а не підтримці функціональності; перехід від замкнутості до включення в міжнародні світові професійні співтовариства; перетворення на центр прикладних дисциплін.

Загалом, в юридичній освіті України уже давно виникла потреба в запровадженні нових стандартів надання освітніх послуг та вдосконалення методів навчання, лідером серед яких у світі сьогодні вважається використання онлайн-курсів з різних галузей знань. Більшість з них розміщена на сайтах Coursera, Udasiti, EdX.

Проект Coursera — навчання мільйонів — це набір безкоштовних онлайн-курсів, які надаються провідними вузами світу.

Цей проект стартував в квітні 2012 року і вже в жовтні минулого року зайняв перше місце в рейтингу освітніх сайтів журналу Time.

В листопаді 2012 р. кількість зареєстрованих студентів перевищила 1,9 млн. осіб з 196 країн. Зокрема, Україна займає 12 місце.

В даний час в проєкті беруть участь 35 провідних вузів світу, серед яких Каліфорнійський технологічний інститут, Принстонський, Стенфордський і Колумбійський університети. Всього на сайті 200 онлайн-курсів на англійській і французькій мові, які включають відеолекції, текстові конспекти, домашні завдання, тести і екзамени.

Місія Coursera — навчати мільйони людей незалежно від матеріального достатку, місця життя, віку і роду діяльності. Мета цього проєкту — змінити метод традиційного навчання.

О. Вінгловська вважає, що такий вид освіти є важливим інструментом запобіганню непрофесійному викладанню та корупції у вітчизняних вишах. На її думку, зазначені новітні методи навчання варто застосовувати поряд із традиційним викладанням у вишах. Адже ніщо не замінить безпосереднє спілкування студента з професором, відкритого діалогу з ним, а також жвавого обміну думками в ході дискусій. У світі навіть існують наукові дослідження з ефективності онлайн-освіти, які доводять, що найкращі результати в освіті забезпечує саме синтез цих двох систем [10; с.11].

Щоб даний проєкт спрацював, слід внести корективи до навчального процесу, в якому повинні панувати дисципліни, максимально наближені до практики, завдяки чому майбутні юристи в процесі навчання набувають правозастосовного досвіду. Слід також передбачити й нетрадиційні форми організації семінарських та практичних занять, застосування концепції нових освітніх практикумів, відеозапису дисциплін та їх публікації на корпоративних і університетських порталах, проведення конкурсів та надання премій студентам і аспірантам, які заохочують їх до інноваційної активності [11; с. 11].

Останнім часом в Україні широкого розповсюдження набула така форма навчання, як майстер-класи. Провідні високоосвічені та високопрофесійні фахівці в галузі юриспруденції із застосуванням новітніх інтерактивних методик навчають студентів особливостям правничої професії, застосуванню набутих теоретичних знань у практичній діяльності. Ключовим моментом тут виступає особистість запрошеного на проведення майстер-класу правника, який є прикладом успішної конвертації знань у професійний та соціальний успіх та є гарним прикладом для наслідування майбутніми юристами.

Те, що такі методи виправдовують себе на практиці, вдалося переконатися студентам міжнародного Соломонова університету, які завжди

з неабияким інтересом відвідують такі майстер-класи практикуючих юристів: суддів, адвокатів, правоохоронців та виносять звітти більше корисної інформації, ніж після багатогодинних теоретичних лекцій із застосуванням норм права.

Тому запровадження саме таких методів навчання здатне перетворити юридичні виші та факультети з башти із слонової кістки на складний гетерогенний центр стратегічних партнерств у досягненні єдиної мети — наближення юридичної освіти до міжнародних стандартів [12, с. 11].

Варто зазначити, що впровадження інноваційних технологій в систему освіти нашої держави та формування єдиного інформаційно-освітнього простору — це пріоритетні напрями сучасної державної політики. В Україні відбувається процес створення законодавчо-нормативного підґрунтя для активного використання інформаційних технологій у сфері освіти.

За даними Всесвітнього банку, тільки в США функціонує понад 3 тис. навчальних закладів, що спеціалізуються на професійному навчанні в діалоговому режимі. У 33 штатах США сьогодні уже створені віртуальні університети, причому 85% усіх місцевих коледжів пропонують дистанційні курси в режимі он-лайн. Наприклад, віртуальний університет ім. Монтеррея (Мексика) пропонує 15 програм підготовки магістрів за допомогою системи телеконференцій та Інтернету. Ці програми охоплюють понад 50 тис. студентів Латинської Америки. У Південній Кореї нараховується 50 віртуальних університетів, що пропонують 66 програм підготовки бакалаврів і охоплюють навчанням 14550 студентів свого регіону. Кілька сотень дистанційних програм пропонують різні університети Європи, активно починає діяти в цій сфері і Росія [13, с. 17].

Аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду впровадження дистанційного навчання в освітній простір дозволяє зробити наступні висновки:

- 1) навчально-науковою і методичною базою для формування ідеології дистанційного навчання став багатолітній досвід заочної форми навчання, яка була достатньо розвинутою в ХХ столітті;

- 2) першопрохідником дистанційного навчання у світі був Відкритий Університет Великобританії;

- 3) оригінальні експериментальні дослідження у галузі дистанційного навчання здійснювалися у Стенфордському університеті;

- 4) значних здобутків у розвитку дистанційної освіти в нашій державі досягли Київський національний університет імені Тараса Шевченка,

Міжрегіональна академія управління персоналом, Університет розвитку людини та ряд інших вузів України;

5) цієї осені (2012 р.) розпочався експеримент в якому приймають участь більше мільйона студентів, який проводять найбільші університети США, що виходять у віртуальний простір;

6) найпотужніші структури вищої освіти України і США викладають навчальні курси онлайн, аби перевірити, як їхній досвід та освітня програма будуть сприйняті світовою аудиторією;

7) Гарвардський та Масачусетський Технологічний Інститут створили творчий союз вартістю 60 млн. доларів (38 млн. євро) для запуску edX платформи для проведення інтерактивних навчальних курсів онлайн із напроцуд скромною метою “докорінно змінити освіту у всьому світі”;

8) дослідники з Кремнієвої долини, професори Стенфордського університету створили онлайн-платформу під назвою Coursera, яка дозволить в реальному масштабі часу передавати навчальні курси зі Стенфорду, Прістону та інших провідних освітніх закладів світу;

Таблиця 1. Порівняльний аналіз впровадження освітніх програм онлайн навчання в провідних вузах і наукових установах України і США

УКРАЇНА	США
Назва установ	
Київський національний університет імені Тараса Шевченка Програма розвитку ООН (ПРООН) “Зміцнення освітнього потенціалу”	Гарвардський університет Платформа edX Масачусетський Технологічний Інститут Платформа edX
Регіональна Академія Інформаційних Технологій в Освіті (РАІТО)	Стенфордський університет Платформа Coursera Прінстонський університет Платформа Coursera
Міжрегіональна академія управління персоналом	Лабораторія комп’ютерних наук та штучного інтелекту MIT
Університет “Україна”	
Європейський університет управління, безпеки та інформаційно-правових технологій	
Інтелектуальний форум “Єдина Європа”	

9) платформа edX дозволяє проводити інтерактивні навчальні курси онлайн для кого завгодно, де завгодно, без жодних вимог до кандидатів і, принаймні зараз, безкоштовно;

10) першим головою edX платформи названо Ананта Агравала, директора Лабораторії комп'ютерних наук та штучного інтелекту MIT і одного з першопрохідників прототипу онлайн платформи MITx, який пред'являє статистику, що засвідчує результати революційного потенціалу у цій сфері;

11) інтернет, BEEZONE-технології, ноотехнології і грид-технології створюють безпрецедентні умови і можливості для розширення меж онлайн навчання — проте також піднімають далекосяжні і гострі питання про традиційну модель університету, інституту, академії;

12) експериментальні дослідження, які здійснюються провідними вузами і науковими установами України і США можуть докорінно змінити сутність, структуру та технології вищої освіти як в Європі, так і в світі. В таблиці 1 приведені результати порівняльного системного аналізу впровадження онлайн навчання в провідних вузах і наукових установах США і України [14, с. 31–35].

Список використаної літератури

1. *Ленем Р.* Електронне слово: демократія, технологія та мистецтво / Р. Ленем / Пер. з англ. А.Галушка. — К.: Ніка-Центр, 2005. — 376 с.
2. *Лайон Д.* Інформаційне суспільство: проблеми та ілюзії / Д. Лайон // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. — К., 1996. — С. 362–380.
3. *Ставицька І.В.* Інформаційно-комунікаційні технології в освіті / І.В. Ставицька / V Міжнар. наук.-практ. конф. “Сучасні методи викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі”, 5–25 квітня 2012 р.
4. *Безносюк О.О.* Нові інформаційні технології навчання, як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності / О.О. Безносюк // Вимірвальна та обчислювальна техніка в технологічних процесах. — 2011. — № 1.
5. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/intro/>. — Назва з екрана.
6. *Ясулайтіс В.А.* Дистанційне навчання: Метод. рекомендації / В.А. Ясулайтіс. — К.: МАУП, 2005. — 72 с.
7. *Біленчук П.Д., Семаков Г.С.* Лісабонська стратегія забезпечення якості вищої освіти в контексті Болонської декларації / П.Д. Біленчук, Г.С. Семаков // Актуальні проблеми криміналістики: історія, теорія, практика. Матеріали Міжнародного форуму і Міжвузівського круглого столу. — К.: КУП НАН України, 2012. — С. 22–24.
8. *Ахтирська Н.М., Біленчук П.Д., Онищенко Б.Г.* Формування нових спеціалізацій, нових навчальних дисциплін, нових курсів та спецкурсів у юридичному вузі / Н.М. Ахтирська, П.Д. Біленчук, Б.Г. Онищенко // Актуальні проблеми криміналістики: історія, теорія, практика. Матеріали Міжнародного форуму і Міжвузівського круглого столу. — Київ: КУП НАН України, 2012. — С. 7–12.

9. Біленчук П.Д., Онищенко Н.Г. Концептуальні засади використання інтерактивної методики V-3 в навчальному процесі юридичного вузу: сутність, характеристика, досвід використання / П.Д. Біленчук, Н.Г. Онищенко // Актуальні проблеми криміналістики: історія, теорія, практика. Матеріали Міжнародного форуму і Міжвузівського круглого столу. — К.: КУП НАН України, 2012. — С. 17–22.
10. Вінголовська О. Новітня юридична освіта в Україні — міф чи реальність? / О. Вінголовська // Юридичний вісник України. — 2013. — № 11 (924). — 16–22 березня. — С. 11.
11. Вінголовська О. — Там само.
12. Вінголовська О. — Там само.
13. Згуровский М. Общество знаний и информации — тенденции, вызовы, перспективы / М. Згуровский // Зеркало недели. — 2003. — № 49 (444).
14. Біленчук П.Д., Шульга Ю.О. Теорія і методика дистанційного навчання юриспруденції: досвід України та США / П.Д. Біленчук, Ю.О. Шульга // Історія і суспільствознавство в школах України: теорія і методика навчання. — 2013. — № 1–2 (23). — С. 31–35

**М.Ф. Сокиран, канд. юрид. наук,
ст. науков. співробітник, начальник кафедри**

Національна академія внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ-КРИМІНАЛІСТІВ ОВС

Докорінні зміни в соціально-політичних та інших умовах життя суспільства і держави на нинішньому етапі розвитку України створили передумови для реформування системи кримінальної юстиції у напрямі подальшої демократизації, гуманізації, посилення захисту прав і свобод людини відповідно до вимог міжнародних правових актів і зобов'язань нашої держави перед європейським та світовим співтовариством.

В рамках реформування кримінальної юстиції 13 квітня 2012 року Верховною радою України прийнято новий Кримінальний процесуальний кодекс України, який 20 листопада 2012 року набрав чинності.

З метою підвищення ефективності та результативності підготовки фахівців для органів внутрішніх справ в умовах дії нового КПК Міністерством внутрішніх справ України здійснюються заходи щодо реформування відомчої освіти. Зокрема, відповідно наказу МВС України від 20 листопада 2012 року № 1061 “Про організацію підготовки кадрів у Національній академії внутрішніх справ”, на базі навчально-наукового інституту підготовки слідчих і криміналістів Національної академії внутрішніх справ передбачено створення навчально-наукового інституту підготовки фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів.